

Volkskrant zaterdag 16 augustus, p 11

Laat de boel maar lekker waaien

Door Bard van de Weijer

Windenergie op zee komt in Nederland maar niet van de grond, door besluiteloosheid van het kabinet en ondoorgrondelijke regels, zegt Natuur en Milieu. 'Het is gefrut in de marge.'

Ondernemers die een windmolenpark willen bouwen op de Noordzee, kunnen het best beginnen met het huren van een busje. Dat is nodig voor het transport van de benodigde milieueffectrapportage (MER), die in zestigvoud ingeleverd moet worden bij Rijkswaterstaat.

Dat wil ook graag zestig kopietjes ontvangen van alle bijlagen.

Zo kunnen alle partijen die betrokken zijn bij de bouw van windmolens op zee een exemplaar krijgen.

Het grote aantal instanties dat zich bemoeit met de procedure, wekt vermoedens over de snelheid waarmee die doorlopen wordt. Die blijkt inderdaad niet erg hoog te liggen. Concerns die op 3 januari 2005 een aanvraag hebben ingediend voor de bouw van een windmolenpark, krijgen uiterlijk 1 november 2009 uitsluitel of ze in aanmerking komen voor subsidie, meldde staatssecretaris Huizinga van Verkeer en Waterstaat onlangs aan de Tweede Kamer. Daarmee bedraagt de doorlooptijd van alleen al de vergunningaanvraag 256 weken; bijna vijf jaar.

Tegen de tijd dat het windmolenpark op zee gebouwd is, is het vermoedelijk 2014. Op dat moment telt Nederland een geïnstalleerd vermogen van 680 megawatt (MW) windenergie op zee.

Het kabinet streeft ernaar om in 2020 maar liefst 6.000 MW aan windstroom van zee te kunnen halen.

Genoeg voor de elektriciteitsvoorziening van driekwart van alle Nederlandse huishoudens.

Een mooi streven, dat op deze manier nooit gehaald wordt, zegt de Stichting Natuur en Milieu. De procedures zijn zo stroperig en het kabinet is zo besluiteloos, dat het onmogelijk is in de zes jaar die dan nog reteren ruim 5.300 MW bij te bouwen op zee.

Ook het bedrijfsleven klaagt steen en been over de procedures.

De bouw van een park is in twee tot vier jaar gepiept, maar de voorbereidingen duren zeven jaar. Terwijl in België, dat eveneens aan de drukke Noordzee ligt, de papierwinkel volgens ondernemers in gemiddeld twee jaar wordt weggewerkt.

Om te ontdekken waarom de bouw van windmolenparken in het Nederlandse deel van de Noordzee zo lang duurt, heeft Natuur en Milieu de Kafkabrigade gevraagd de knelpunten rond

de procedure in kaart te brengen. De Kafkabrigade, een samenwerkingsproject van de Stichting Nederland Kennisland en het onderzoeksbureau Zenc, is gespecialiseerd in bureaucratische regels.

Uit de studie, die vrijdag gepresenteerd werd, blijkt dat ondernemingen die aan de slag willen op de Noordzee, verstrikt raken in een woud van regeltjes en geconfronteerd worden met onduidelijke commissies die een veto kunnen uitspreken over de bouw op een bepaalde locatie.

Bij de bouw van windmolens op zee zijn maar liefst vier ministeries betrokken: Economische Zaken; VROM; Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit; en Verkeer en Waterstaat.

Bij het beoordelen van de benodigde vergunningen zijn ook Defensie, Buitenlandse Zaken en Financiën betrokken, terwijl ook de kustwacht en havenbedrijven hun zegje mogen doen.

Dan zijn er nog allerlei commissies waarvan niemand tot voor kort weet had. Diverse ontwikkelaars werden na jarenlang overleg opeens geconfronteerd met een nautische commissie, die op basis van scheepvaartbelangen een negatief advies gaf over de aanleg van een windmolenpark, schrijft de Kafkabrigade in haar rapport. De onderzoekers zeggen dat bedrijven bovendien worden geconfronteerd met regelgeving die tijdens de procedure verandert.

Helaas is niet alleen sprake van onduidelijke en omslachtige procedures, maar lijkt het kabinet zich ook niet te willen committeren aan de doelstelling 6.000 MW vermogen op zee te hebben in 2020, stelt Natuur en Milieu. Er wordt slechts gesproken van een streefgetal.

Mirjam de Rijk, directeur van Natuur en Milieu, vindt het onbegrijpelijk dat het kabinet geen werk maakt van windenergie op zee. 'In de Energierapporten wordt al sinds 1999 gezegd: geweldig, we gaan het doen, we gaan het voorbereiden.

En vervolgens gebeurt er niks.'

Bij het laatste Energierapport, dat in juni verscheen, wordt opnieuw de loftrumpet gestoken over windenergie op zee. De Rijk: 'Het staat er weer: moeten we doen. Maar nergens staat hoe. Er is geen enkele garantie dat het nu anders gaat dan in 1999.'

Het gekke is, zegt De Rijk, dat iedereen wel weet dat de doelstellingen niet gehaald worden. Zelfs het ministerie van VROM geeft dat toe.

'Maar ik kan niet ontdekken waarom er maar niets gebeurt. Windenergie op zee is zo kansrijk. Bijna iedereen is er vóór. Het bedrijfsleven staat te trappelen; er liggen 77 aanvragen voor de bouw van een park.'

De doelstelling om in 2020 20 procent van de energie duurzaam op te wekken, kan alleen worden gehaald als er heel veel windenergie wordt gebruikt, stelt De Rijk. 'Aanvankelijk leek

biomassa ook veelbelovend, maar de verwachtingen daarover zijn inmiddels getemperd. Windenergie is bewezen technologie en kan in 2020 zonder subsidie worden toegepast.'

Zoals het er nu naar uitziet, zal er aan het einde van deze kabinetsperiode niet meer dan 230 megawatt staan. 'Er is dus onder Balkenende IV niets bijgebouwd. En acht jaar later moet er 6.000 MW gerealiseerd zijn op zee. Hoe gaan ze dat doen? Volgens mij hebben ze geen idee.'

Natuur en Milieu wil dat het kabinet de bouw van windmolenparken aanpakt zoals dat gebeurt bij andere infrastructurele projecten.

'Neem een besluit, reserveer geld voor de hele periode en neem de bureaucratie weg.' Geen van die drie zaken is nu geregeld. 'Er is alleen maar een voornemen.'

Geld voor de resterende 5.320 MW is er evenmin. 'Het kabinet zegt dat het niet over zijn graf wil regeren, maar dat is een gek argument.'

Voor de aanleg van wegen is tot 2020 wel 80 miljard gereserveerd.'

Het ministerie van VROM erkent dat met het huidige beleid de doelstellingen niet worden gehaald.

'Het gaat niet snel genoeg', zegt Jan-Jaap Eikelboom van het ministerie.

'Dat weten we. En we gaan er wat aan doen.'

VROM werkt met Landbouw, Verkeer en Waterstaat en Economische Zaken aan een plan van aanpak dat de meeste knelpunten moet wegnemen. Zo moet er straks één loket komen waar ondernemingen terecht kunnen.

'Daar wordt alles geregeld, van vergunningen tot subsidieverlening.'

Verder wordt de Noordzee ingedeeld in een aantal gebieden die worden gereserveerd voor zeevaart, visserij, natuur, defensie en duurzame energie, zegt Eikelboom.

Dat moet voorkomen dat projecten in een laat stadium vastlopen doordat een toegewezen zone blijkt te botsen met andere belangen.

Het plan van aanpak is eind volgend jaar gereed, belooft VROM.

Het ministerie denkt dat met de nieuwe procedures het streefgetal van 6.000 megawatt in 2020 gehaald kan worden.

De Rijk zegt dat het mooi is als er één loket komt, maar zegt dat daarmee de problemen niet worden opgelost. 'Er moet een besluit komen, en geld. Dat is waar het om draait.'

De directeur van Natuur en Milieu ziet die 6.000 MW er nog niet van komen. 'Ik hoop dat ze het verschil gaan zien tussen hun gefrut in de marge en wat er moet gebeuren.'

Niemand van de verantwoordelijke ministers denkt kennelijk: 'Goh, in 1999 stond al in het energierapport dat we aan de slag moeten met windenergie op zee.' Ze schrijven het gewoon nog een keer op en hopen dat het goed komt.'

'Groen stopcontact' impuls voor zeewindstroom

Een belangrijk struikelblok bij het maken van windparken op zee is het ontbreken van een 'groen stopcontact'. Ontwikkelaars die een park op zee bouwen, moeten nu zelf de kosten dragen van de hoogspanningsleiding tussen de parken en het vasteland. En die kunnen behoorlijk oplopen: de aanleg van de stroomkabels tussen het onlangs geopende Prinses Amalia-windpark, vlak voor de kust van Egmond, behelsden bijna eenderde van de kosten van het project. Hoe verder parken uit de kust liggen, des te hoger de kosten. De geschiktste locaties voor windenergie op zee liggen tientallen kilometers uit de kust, blijkt uit een inventarisatie door Stichting de Noordzee.

Bij windenergie op land spelen deze problemen niet, doordat op deze locaties de overheid zorgdraagt voor inpassing in het stroomnet. Volgens de Kafkabrigade, die onderzoek heeft verricht naar de knelpunten bij de ontwikkeling van windenergie op zee, moet de overheid ontwikkelaars tegemoetkomen door een stopcontact op zee aan te leggen, waardoor de kosten flink kunnen dalen. Een motie van die strekking van het PvdA-Kamerlid Diederik Samsom is door het parlement aangenomen.

Wie de kosten moet dragen voor de aanleg van het groene stopcontact, is nog onduidelijk. Volgens Tennet, de beheerder van het Nederlandse hoogspanningsnet, is dat een zaak voor de politiek.